

2019 YILI İÇİNDE İŞSİZLİK SİGORTASI PRİMİ İŞVEREN PAYI TEŞVİKİNDEN YARARLANMA

UTILIZATION OF PROMOTION ON EMPLOYMENT'S SHARE
OF UNEMPLOYMENT INSURANCE PREMIUMS IN 2019

Zeki DOĞAN*

ÖZ

Bu çalışmada, işverenlerce gereken tüm tedbirlerin alınarak iş kazalarının önlenmesi veya azaltılması amacı ile yayımlanan ve 6645 sayılı Kanun'un 25. maddesi ile 31 Aralık 2018 tarih 30642 sayılı mükerrer Resmi gazetede yayımlanan "Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan ve Ondan Fazla Çalışanı Bulunan İşyerlerinde İşsizlik Sigortası Primi İşveren Payı Teşvikinden Yararlanılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'in" de yer alan işsizlik sigortası primi işveren payı teşvikine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İş kazaları, işsizlik sigortası primi, işveren payı teşviki.

JEL Sınıflandırması Kodları: J28, J80, J81

ABSTRACT

In this study, information about the promotion on employers' share of unemployment insurance premiums, mentioned by "the Communiqué on the Principles and Procedures Regarding the Utilization of Employers' Share of Insurance Premium in the Class of Extremely Dangerous Workplaces with more than Ten Employees" published in the Official Gazette dated December 31, 2018 by Article 25 of the Law No. 6645 with the aim of taking required precautions for eliminating or minimizing occupational accidents, is presented.

Keywords: Occupational Accidents, Unemployment Insurance Premium, Promotion On Employer's Share Of Premium.

JEL Classification Codes: J28, J80, J81

* Prof. Dr. , Niğde Ömer Halisdemir Üni., İktisadi ve İdari Bilimler Fak., İşletme Bölümü, zekidogan7@hotmail.com, ORC-ID: 0000-0003-3328-7565.

Doğan, Z. (Haziran 2019). 2019 Yılı İçinde İşsizlik Sigortası Primi İşveren Payı Teşvikinden Yararlanma, *Vergi Raporu*, 237, (172-180).

M.G.T.: 08.03.2019 / M.K.T.: 16.05.2019

GİRİŞ

Ülkemizde yaşanan en önemli sorunlardan biri de iş kazalarıdır. Avrupa Birliği'nin resmi istatistik ofisi Eurostat ve Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (SGK) verilerine göre Avrupa'da en fazla işçi Türkiye'de yaşamını yitirmektedir.¹ Özellikle son yıllarda, Soma, Tuzla Tersaneleri, Davutpaşa, Ankara Ostim, Kozlu, Ermenek, Esenyurt, Torunlar, Şirvan ve Şirnak gibi çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde meydana gelen iş kazaları da dahil olmak üzere toplam 21.800 işçi, iş kazaları sonucunda hayatını kaybetmiştir.² Bu nedenle, iş kazalarının önlenmesi, iş kazalarının sayısının ve zararlarının azaltılması amacıyla Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu çalışmalardan biri de 2015 yılında yayınlanan 6645 Sayılı Torba Kanun'da³ iş kazası olmayan çok tehlikeli işyerlerine yönelik teşvik verileceğine ilişkin düzenleme olmuştur. Bu düzenlemeye ilişkin uygulamaların detayları ise 31 Aralık 2018 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanmıştır.

Bu çalışmada ise uygulayıcılara yol göstermek amacıyla, 6645 sayılı Kanun'un 25. maddesi ve 31 Aralık 2018 tarih 30642 sayılı mükerrer Resmi gazetede yayımlanan "Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan ve Ondan Fazla Çalışanı Bulunan İşyerlerinde İşsizlik Sigortası Primi İşveren Payı Teşvikinden Yararlanılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ"⁴ ile yapılan düzenlemeye göre çok tehlikeli sınıfta yer alıp ondan fazla çalışanı bulunan ve üç yıl içinde ölümlü veya sürekli iş göremezlikle sonuçlanan bir iş kazası meydana

gelmeyen işyerlerinde işsizlik sigortası primi işveren payı teşviki uygulamasına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

1- İŞLETMELERİN veya İŞYERLERİNİN İŞSİZLİK SİGORTASI PRİMİ İŞVEREN PAYI TEŞVİKİNDEN YARARLANMA ŞARTLARI

İşletmelerin veya işyerlerinin %1 işsizlik sigortası primi işveren payı teşvikinden veya indiriminden 2019 yılı içinde yararlanabilmeleri için ise aşağıdaki şartların oluşması gerekmektedir;

1- İşverenin Türkiye genelinde çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde her ay toplamda ondan fazla yani en az 11 çalışanı bulunması gerekmektedir.

Çalışan sayısının hesabında ise aşağıda belirtilen hususların mutlaka dikkate alınması gerekmektedir(Madde 7);

- Çalışan sayısının hesabında, aynı işveren tarafından Türkiye genelinde çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde 5510 sayılı Kanununun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalıştırılan toplam sigortalı sayısı esas alınacaktır.
- Asıl işveren alt işveren ilişkisi kurulan işyerlerinde alt işverenin çalışanları asıl işverenin toplam çalışan sayısına veya asıl işverenin çalışanları alt işverenin toplam çalışan sayısına dahil edilmeyecektir.
- 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununda belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler, mesleki ve teknik ortaöğretim

¹ (<http://www.euronews.com>). Erişim tarihi: 08 Mart 2019.

² Ahmet AĞAR. "Üç Yıldan Beri Ölümlü İş Kazası Olmayan Çok Tehlikeli İşyerlerinde 01.01.2019 Tarihinden İtibaren Sigorta Primi Teşviki Uygulanacaktır". E-Yaklaşım. Şubat. Sayı: 314, 2019.

³ Resmi Gazete. 6645 İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. Sayı: 29335. 23 Nisan 2015.

⁴ Resmi Gazete. Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan ve Ondan Fazla Çalışanı Bulunan İşyerlerinde İşsizlik Sigortası Primi İşveren Payı Teşvikinden Yararlanılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ. Sayı: 30642. 31 Aralık 2018.

ile yükseköğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler, mesleki ve teknik ortaöğretim sırasında tamamlayıcı eğitim ya da alan eğitimi gören öğrenciler, kamu kurum ve kuruluşları tarafından desteklenen projelerde görevli bursiyerler ile 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu uyarınca üniversitelerde kısmi zamanlı çalıştırılan öğrencilerden aylık prime esas kazanç tutarı, prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katından fazla olmayanlar, Türkiye İş Kurumunca düzenlenen eğitimlere katılan kursiyerler ile toplum yararına programlara katılanlar, ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerde çalıştırılan hükümlü ve tutuklular çalışan sayısının hesabında dikkate alınmayacaktır.

- İşyerinde çeşitli nedenlerle ay içinde çalışması bulunmayan ve ücret ödenmeyen sigortalılar toplam çalışan sayısına dahil edilecektir.
- Her bir ayda Kuruma verilmiş asıl ve ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı sigortalı sayısından, iptal nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı sigortalı sayısı düşülecektir.
- Ay içinde işe giren veya işten çıkan sigortalılar, toplam sigortalı sayısına dahil edilecektir.
- Kamu kurum ve kuruluşlarının çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde, sadece 5510 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında bildirilen sigortalılar toplam çalışan sayısına dahil edilecektir.

Örneğin, tebliğe göre her ay 8 gün süreyle 21 çalışan istihdam eden A işyeri veya her ay 30 gün süreyle 10 çalışan istihdam eden B işyeri, çalışan sayısı bakımından teşvikten yararlanmaya esas şartları sağlamamaktadır.

- 2- Teşvikten yararlanacak işletmelerin veya iş yerinin 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun kapsamında **çok tehlikeli** sınıfta yer alan bir işyeri niteliğinde olması gerekmektedir.
- 3- Teşvikten yararlanacak işletmelerde veya işyerlerinde son 3 yıl içinde yani 2016, 2017 ve 2018 yıllarında ölümlü veya sürekli iş göremezlikle sonuçlanan bir iş kazasının meydana gelmemiş olması, gerekmektedir.
- 4- İşletmelerin veya işyerlerinin, İSG-KA-TİP'e kayıtlı onaylanmış ve devam eden iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin verilmesine ilişkin, iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi ya da 29.12.2012 tarihli ve 28512 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlar ile yapılmış bir sözleşmesinin bulunması gerekmektedir.
- 5- Asıl işveren alt işveren ilişkisi kurulan işyerlerinde, teşvikten yararlanmaya esas şartların sağlanması gereken üç yıllık süre ile teşvikten yararlanılacak üç yıllık süre boyunca alt işverenlere ait işyerlerinde ölümlü veya sürekli iş göremezlikle sonuçlanan iş kazası meydana gelmemesi gerekmektedir.
- 6- 4447 sayılı Kanunun geçici 19'uncu maddesi, 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun ek 1'inci maddesi kapsamında prim desteğinden veya işsizlik sigortası primini kapsayan diğer sigorta prim teşviki, destek veya indirimlerden yararlanan işverenler aynı ayda aynı sigortalı için bu maddede belirtilen teşvikten yararlanamayacaktır.

Yukarıda belirtilen bu şartları taşımayan işletmeler veya iş yerleri, işsizlik sigortası primi işveren payı teşvikinden veya indiriminden maaşesef 2019 yılı içinde yararlanamayacaklardır.

2- İŞSİZLİK SİGORTASI PRİMİ İŞVEREN PAYI TEŞVİKİNDEN YARARLANMAK İÇİN BAŞVURULACAK YER

Yukarıda belirtilen şartları taşıyan işletmelerin veya işyerlerinin teşvikten yararlanmak için Sosyal Güvenlik İl Müdürlükleri/Sosyal Güvenlik Merkezlerine herhangi bir başvuru veya belge ibraz etmelerine gerek yoktur. Çünkü, teşvikten yararlanmak için aranılan şartlar kurum sisteminde otomatik olarak kontrol edilebilmektedir. Aranılan şartların Kurum sistemi tarafından otomatik olarak kontrol edilmesinin ardından, işsizlik sigortası işveren payı, teşvikten yararlanmaya esas şartların sağlandığı üç yıllık süreyi takip eden takvim yılının başından (Ocak 2019) itibaren üç yıl (2019, 2020 ve 2021) süreyle her ay/dönem için ilgili ayda Kurum'a bildirilen sigortalılara ilişkin prim ödeme gün sayısı dikkate alınmak suretiyle prime esas kazançlar üzerinden % 1 olarak hesaplanarak tahsil edilecektir. Sigortalıların prime esas kazançları üzerinden % 2 oranında alınan işsizlik sigortası primi işveren payı, teşvik kapsamında ise % 1 oranı dikkate alınarak hesaplanacaktır.

3- ÇOK TEHLİKE SINIFINDA YERALAN İŞLETMELER veya İŞYERLERİ

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda yapılan düzenlemeler ile işyeri tehlike sınıfları ayrıntılı bir şekilde belirlenmiştir. Bu kanunda yapılan düzenleme ile işyerlerinde yapılan asıl iş dikkate alınarak, işyerleri iş sağlığı ve güvenliği yönünden; az tehlikeli, tehlikeli ve çok tehlikeli şeklinde üç tehlike sınıfına ayrılmıştır.⁵

Az tehlikeli işyerlerine;

- Sütten yapılan diğer ürünlerin imalatı (teyreağı, yoğurt, ayran, kaymak, krema, vb.) (krem şanti dahil) (katı veya toz halde krema hariç),

- Eldiven, kemer, şal, papyon, kravat, saç fişeleri, kumaş mendil, atkı, fular, duvak vb. giysi aksesuarları imalatı (deriden, dokusuz kumaştan veya dokuma, örgü veya tığ işi kumaştan) (bebekler için olanlar hariç),
- Konsantre meyve ve sebze suyu imalatı,
- Peksimet, bisküvi, gofret, dondurma külahı, kağıt helva vb. ürünlerin imalatı (çikolata kaplı olanlar dahil),
- Tatlı sularda yapılan balık yetiştiriciliği (süs balığı, kültür balığı, balık yumurtası ve yavrusu dahil), gibi faaliyetlerde bulunan işyerleri örnek verilebilir.

Tehlikeli işyerlerine;

- Kauçuk ağacı, yılbaşı ağacı, örgü, dolgu ve tabaklama yapmak için kullanılan bitkisel ürünler vb. uzun ömürlü bitkisel ürünlerin yetiştirilmesi,
- Ormanda kesilmiş ve temizlenmiş ağaçların taşınması, istiflenmesi ve yüklenmesi faaliyetleri,
- Baklagillerin yetiştirilmesi (fasulye (taze ve kuru), bakla, nohut, mercimek, acı bakla, bezelye, araka vb.),
- Sığır, koyun, keçi vb. hayvanların kesimi ve kesim sırasındaki etin işlenmesi (mezbahacılık) (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş olarak saklanması dahil),
- Patates cipsi, patates çerezi, patates unu ve kaba unlarının imalatı, gibi faaliyetlerde bulunan işyerleri örnek verilebilir.

Bununla birlikte, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun ilgili maddesinde belirtilen ve çalışmanın asıl konusunu oluşturan çok tehlikeli işyerlerine ise,

- Bitkisel üretimi destekleyici ilaçlama ve zirai mücadele faaliyetleri (zararlı otların imhası dahil, hava yoluyla yapılanlar hariç),

⁵ Resmi Gazete. İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği. Sayı: 28509. 6 Aralık 2012; Resmi Gazete. Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan ve Ondan Fazla Çalışanı Bulunan İşyerlerinde İşsizlik Sigortası Primi İşveren Payı Teşvikinden Yararlanılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ. Sayı: 30642. 31 Aralık 2018.

- Adli tıp laboratuvarlarının faaliyetleri, bakır madenciliği,
- Mermer ocakçılığı (traverten dahil),
- Çakıl taşlarının kırılması ve parçalanması,
- Lastik tekerleklerinin yeniden işlenmesi ve sırt geçirilmesi (lastiğin kaplanması), sönmemiş kireç, sönmüş kireç ve suya dayanıklı kireç imalatı,
- Demir ya da çelik hurdaların yeniden eritilmesi,
- Gemiler ve yüzer yapılar için oturulacak yerlerin imalatı, konut yapı kooperatiflerinin faaliyetleri,
- Böceklerin, kemirgenlerin ve diğer zararlıların imhası ve haşere kontrol faaliyetleri (tarımsal zararlılarla mücadele hariç),
- Özel sağlık kurumları tarafından verilen insan sağlığına yönelik yataklı hastane hizmetleri (özel veya vakıf üniversite hastaneleri dahil, dişçilik, ambulansla taşıma,
- Damıtılmış alkollü içeceklerin imalatı (viski, brendi, cin, likör, rakı, votka, kanyak vb.),
- Seramik karo ve kaldırım taşı imalatı (mozaik taşı ve mozaik küpleri dahil) (ateşe dayanıklı olanlar hariç)
- Işınlama, elektromedikal ve elektroterapi ile ilgili cihazların imalatı (elektro-kardiyograf cihazı, işitme cihazı, radyoloji cihazı, röntgen cihazları, X, Alfa, Beta, Gama, mor ötesi ve kızıl ötesi ışınların kullanımına dayalı cihazlar, vb.),
- Deri ve kösele esaslı terkip ile elde edilen levha, yaprak, şerit deri ve kösele imalatı,
- Tıbbi laboratuvar testleri faaliyetleri hariç), gibi yerler çok tehlikeli işyerleri sınıfında yer almaktadır.

4- İŞSİZLİK SİGORTASI PRİMİ İŞVEREN PAYI TEŞVİKİNİN HESAPLANMA ŞEKLİ

Yasada belirtilen şartları taşıyan işletmeler veya iş yerleri işsizlik sigortası primi işveren payı

teşvik tutarı ile ilgili hesaplamaları ise aşağıdaki şekilde yapacaklardır.

ABC üretim işletmesi yukarıda belirtilen şartları taşımakta ve işsizlik sigortası primi işveren payı teşvikinden yararlanmaktadır. İşletmede Şubat ayında toplam 60 işçi çalışmaktadır. Bu işçiler için Şubat ayında toplam 300.000 TL brüt ücret (prime esas kazanç) hesaplanmış ve SGK'ya bildirilmiştir. İşletme 2019 Şubat ayında bu sigortalılara ilişkin $300.000 \times 0,01 = 3.000$ TL/ay (Brüt Ücret \times 0.01) işsizlik sigortası işveren payı hesaplayıp SGK'ya ödeme yapması gerekmektedir. Dolayısıyla işletmenin 2019 yılı içinde ödeyeceği toplam işsizlik sigortası işveren payı tutarı $12 \text{ ay} \times 3.000 \text{ TL} = 36.000 \text{ TL}$ olacaktır.

ABC üretim işletmesinin bu teşvikten yararlanmadığı düşünülür ise 2019 Şubat ayında bu sigortalılara ilişkin $300.000 \times 0,02 = 6.000$ TL/ay (Brüt Ücret \times 0.02) işsizlik sigortası işveren payı hesaplayıp SGK'ya ödeme yapacaktır. 2019 yılı içinde ödeyeceği toplam işsizlik sigortası işveren payı tutarı ise $12 \text{ ay} \times 6.000 \text{ TL} = 72.000 \text{ TL}$ olacaktır. Böylelikle işletme kendine tanınan teşvikten yararlanarak personel maliyetlerini sadece 2019 yılı için 36.000 TL azaltabilmektedir. Tüm şartların aynı kaldığı varsayılır ise işletme üç yılın sonunda toplam $36.000 \times 3 \text{ yıl} = 108.000 \text{ TL}$ daha az maliyete katlanacaktır. Hesaplanan bu tutar, işletmeler için önemli bir tutardır. Bu nedenle, çok tehlikeli sınıfta yer alıp ondan fazla çalışanı bulunan ve ölümlü veya sürekli iş görmezlikle sonuçlanan iş kazası meydana gelmeyen işletmelerde işsizlik sigortası işveren payının % 2 değil de % 1 olarak uygulanacak olması, hem işletmelerde nakit çıkışını engelleyebilecek hem de bu işletmelerin iş sağlığı ve güvenliğine daha fazla önem vermelerini sağlayabilecektir.

5- TEŞVİK TEN YARARLANMAYA ESAS ŞARTLARIN SAĞLANMASI GEREKEN ÜÇ YILLIK SÜRENİN HESABI

31 Aralık 2018 tarihinde yayımlanan tebliğin 5.maddesinde, teşvikten yararlanmaya esas

şartların sağlanması gereken süre, teşvikten yararlanmaya başlanılacak takvim yılından bir önceki yılın son ayından/döneminden başlanılarak geriye doğru üç yıl olarak hesaplanmaktadır. 4447 sayılı Kanunun ek 4'üncü maddesinde takvim yılı esas alındığından anılan maddenin yürürlüğe girdiği tarihten 2016/Ocak ayına kadar geçen süreye ilişkin işveren hak talebinde bulunamayacaktır. Teşvikten yararlanmaya esas şartların sağlanması gereken üç yıllık süre, bir takvim yılı içerisinde Ocak ayı dışında diğer aylarda ilk defa tescil edilen işyerleri için tescil edildiği tarihi takip eden takvim yılının Ocak ayından itibaren hesaplanacaktır.

Bununla birlikte, tebliğde teşvikten yararlanmaya esas şartların sağlanması gereken üç yıllık süre ile ilgili örneklerle de yer verilmiştir. Tebliğde yer alan örnekler aşağıda sunulmuştur(Madde 5);

Örnek 1: 7/6/2010 tarihinde 5510 sayılı Kanun kapsamında tescil edilmiş olan A işyeri, 2016/Ocak ile 2018/Aralık aylarında bu Tebliğin 4'üncü maddesinde belirtilen şartları sağlaması kaydıyla bu teşvikten 2019/Ocak ayından itibaren yararlanabilecektir.

Örnek 2: 15/1/2016 tarihinde 5510 sayılı Kanun kapsamında tescil edilmiş olan B işyeri, 2016/Ocak ile 2018/Aralık aylarında bu Tebliğin 4'üncü maddesinde belirtilen şartları sağlaması kaydıyla bu teşvikten 2019/Ocak ayından itibaren yararlanabilecektir.

Örnek 3: 12/2/2016 tarihinde 5510 sayılı Kanun kapsamında tescil edilmiş olan C işyeri, 2017/Ocak ile 2019/Aralık aylarında bu Tebliğin 4'üncü maddesinde belirtilen şartları sağlaması kaydıyla bu teşvikten 2020/Ocak ayından itibaren yararlanabilecektir.

Örnek 4: 21/6/2013 tarihinde 5510 sayılı Kanun kapsamında tescil edilmiş olan D işyerinde

31/12/2015 tarihinde ölümlü bir iş kazası yaşanmıştır. D işyeri, 2016/Ocak ile 2018/Aralık aylarında bu Tebliğin 4'üncü maddesinde belirtilen şartları sağlaması kaydıyla bu teşvikten 2019/Ocak ayından itibaren yararlanabilecektir.

Örnek 5: 15/1/2016 tarihinde 5510 sayılı Kanun kapsamında tescil edilmiş olan E işyerinde 25/1/2016 tarihinde ölümlü bir iş kazası yaşanmıştır. E işyeri, 2017/Ocak ile 2019/Aralık aylarında bu Tebliğin 4'üncü maddesinde belirtilen şartları sağlaması kaydıyla bu teşvikten 2020/Ocak ayından itibaren yararlanabilecektir.

Örnek 6: 14/2/2019 tarihinde 5510 sayılı Kanun kapsamında tescil edilmiş olan F işyeri, 2020/Ocak ile 2022/Aralık aylarında bu Tebliğin 4'üncü maddesinde belirtilen şartları sağlaması kaydıyla bu teşvikten 2023/Ocak ayından itibaren yararlanabilecektir.

Bununla birlikte, tebliğde(Madde 6) teşvikten yararlanma süresi ise işyerinin teşvikten yararlanmaya esas şartları sağladığı üç yıllık süreyi takip eden takvim yılından geçerli olmak üzere üç yıl olarak belirlenmiştir. Örneğin bu tebliğin 4'üncü maddesinde belirtilen şartları 2018/Ocak ile 2020/Aralık ayları arasında sağlayan A işyeri, 2021/Ocak ayı ile 2023/Aralık ayları arasında 4'üncü maddede belirtilen şartları sağlamaya devam etmesi halinde bu süre boyunca teşvikten yararlanabilecektir.

6- İŞSİZLİK SİGORTASI PRİMİ İŞVEREN PAYI TEŞVİKİ UYGULAMASINA SON VERİLME HALLERİ

Aşağıda belirtilen durumların olması halinde ise işsizlik sigortası primi işveren payı teşviki uygulamasına son verilmektedir;⁶

- 1- İşyerinin tehlike sınıfının çok tehlikeli sınıftan tehlikeli veya az tehlikeli sınıfa dö-

⁶ TÜRMOB. "Ondan Fazla Çalışanı Olan ve Çok Tehlikeli Sınıfta Bulunan İşyerlerinde İşsizlik Sigortası Prim Teşviki". Mevzuat Sirküleri. (07.01.2019/24-5), 2019.

nüşmesi halinde tehlike sınıfı değişiklik tarihini takip eden ay/dönem başından itibaren işyerinin teşvik uygulamasına son verilmektedir.

- 2- Çalışan sayısının on ve altına düşmesi halinde, çalışan sayısının on ve altına düştüğü ay/dönem başından itibaren işyerinin teşvik uygulamasına son verilmektedir.
- 3- Ölümlü veya sürekli iş göremezlikle sonuçlanan iş kazası meydana gelmesi halinde, ilgili durumun Bakanlıkça veya Kurumca tespit edildiği tarihi takip eden ay/dönem başından itibaren işyerinin teşvik uygulamasına son verilmektedir.
- 4- İşyerinin, İSG-KATİP'e kayıtlı onaylanmış ve devam eden iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin verilmesine ilişkin, iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi ya da İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliğine göre Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlar ile yapılmış bir sözleşmesinin bulunmaması halinde, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin alınmadığı ay başından itibaren işyerinin teşvik uygulamasına son verilmektedir.
- 5- İşsizlik sigortası primi işveren payı teşvikinden yararlanma süresinde işyerinin kapanması halinde, işyerinin 5510 sayılı Kanun kapsamından çıktığı tarihten itibaren teşvik uygulamasına son verilmektedir.

7- İŞSİZLİK SİGORTASI PRİMİ İŞVEREN PAYI TEŞVİKİ UYGULAMASINDAN YASAKLANMA

İşsizlik sigortası primi işveren payı teşvikinden yararlanan işletme sahipleri veya yetkilileri, bu teşvikten yararlanmaya devam ederken, işletmelerinde meydana gelen ve ölümlü veya sürekli iş göremezlikle sonuçlanan iş kazalarını ilgili

birimlere bildirmezler ise, iş kazasının meydana geldiği tarihten itibaren yararlandıkları primleri yasal faizi ile birlikte geri ödemek zorunda kalacaklardır. Ayrıca, bu teşvikten de beş yıl süre ile yasaklanacaklardır.

Bununla birlikte, ölümlü iş kazalarını bildirmemelerinden dolayı haklarında yasaklama kararı verilen tüzel kişilerin;⁷

- 1- Şahıs şirketi olması halinde, şirket ortaklarının tamamı hakkında, sermaye şirketi olması halinde ise sermayesinin yarısından fazlasına sahip olan gerçek veya tüzel kişi ortaklar hakkında, yasaklama kararı verilmektedir.
- 2- Haklarında yasaklama kararı verilenlerin gerçek veya tüzel kişi olmaları durumuna göre, bir şahıs şirketinde ortak olmaları halinde bu şahıs şirketi hakkında da, sermaye şirketinde ortak olmaları halinde ise sermayesinin yarısından fazlasına sahip olmaları kaydıyla bu sermaye şirketi hakkında da aynı şekilde yasaklama kararı verilmektedir.
- 3- Yasaklama kararı verilen işverenler beş yıl süreyle teşvikten yararlanamamakta, yasaklı olduğu sürece teşvik başvurusu da yapamamakta, başvuru yapanların ise başvuruları da dikkate alınmamaktadır.
- 4- Yasaklama kararı verilen işverenler, beş yıl dolduktan sonra takip eden üç yıl için 4'üncü maddedeki şartları sağlamaları ve talep etmeleri halinde ise teşvikten tekrar yararlanabilmektedirler.

Bu nedenle işletmelerdeki kazaların işletme sahipleri veya yetkilileri tarafından biran önce ilgili birimlere bildirilmesi gerekmektedir. İşletmelerimizin zarar görmemeleri için bu duruma dikkat etmelerinde fayda bulunmaktadır.

⁷ TÜRMOB. a.g.e. 2019.

SONUÇ

6645 sayılı Kanununun 25. maddesi ve 31 Aralık 2018 tarih 30642 sayılı mükerrer Resmi gazete- de yayımlanan Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan ve Ondan Fazla Çalışanı Bulunan İşyerlerinde İşsizlik Sigortası Primi İşveren Payı Teşvikinden Yararlanılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ ile işletmelerde gereken tüm tedbirlerin alınarak iş kazalarının önlenmesi veya iş kazalarının asgari düzeye indirmesi, ölümlerin önüne geçilmesi, ölümlerin durdurulması amaçlanmıştır. Bununla birlikte, çalışanlara iş kazalarına ilişkin gerekli eğitimlerin düzenli bir şekilde işverenlerce verilmesi, iş güvenliğine ilişkin gerekli malzemelerin herhangi bir kısıtlamaya gitmeden çalışanlara işverenlerce sağlanması iş kazalarının önlenmesi veya azalmasına da önemli katkılar sağlayacaktır. Ayrıca, bu teşvik uygulaması, işverenler üzerindeki mali yükü bir nebze de olsa hafifletecektir. Çünkü bu uygulama ile işletmeler azda olsa personel maliyetlerini azaltarak nakit çıkışını da engelleyebileceklerdir.

Unutulmamalıdır ki kan bir insan vücudu için nasıl önemli ise nakit de işletmeler için o derecede önemlidir. Bu nedenle nakit çıkışını engelleyen bu tür teşvik uygulamaların olması işletmelerin özellikle de bu günlerde nakit sıkıntısı çeken Küçük ve Orta Ölçekli işletmelerimizin yararına olacaktır. Bu nedenle bu tür teşviklerin kapsamının genişletilmesinde de fayda bulunmaktadır. Örneğin, tebliğde belirtilen şartları taşıyan işyerlerinde çalışanlar üzerinden kesilen işsizlik sigortası işçi payının, işçiye geri ödenmesi söz konusu olursa, çalışanlar da iş kazalarının olmaması konusunda işverenler gibi gerekli özen ve dikkati gösterebileceklerdir.

Bilindiği üzere, iş kazaları çok faktörlü bir sorundur. Bu nedenle sadece yasama ve denetim

gibi geleneksel devlet fonksiyonlarıyla çözülemez. Kazalarının çok büyük bir oranda insandan kaynaklanan nedenlerden doğduğu da düşünülecek olursa İş Sağlığı ve Güvenliği eğitiminin ne denli önemli olduğu anlaşılacaktır. Ülkemizin “İş Güvenliği” alanında yetişmiş insan gücüne ihtiyacı had safhadadır. Gerek ön lisans, gerek lisans gerekse lisansüstü seviyelerde iş güvenliği eğitimi veren bölüm veya programların sayısı artırılmalıdır. “İş Güvenliği” ülkemizde de artık bağımsız bir bilim dalı olarak kabul edilmeli ve doçentlik alanlarına “İş Güvenliği” alanı da eklenmelidir. Fakat iş güvenliği profesyonellerine duyulan ihtiyacı sayıca kapatmak isterken kalite faktörü de ihmal edilmemelidir. Bununla birlikte, İş Sağlığı ve Güvenliği eğitiminin sorunları düzenlenecek bir çalıştay veya konferansta ilgili tüm tarafların katılımıyla detaylı bir şekilde tartışılması da önemli katkılar sağlayabilecektir.⁸

KAYNAKÇA

- Ağar, A. (2019). “Üç Yıldan Beri Ölümlü İş Kazası Olmayan Çok Tehlikeli İşyerlerinde 01.01.2019 Tarihinden İtibaren Sigorta Prim Teşviki Uygulanacaktır”. E-Yaklaşım. Şubat. Sayı: 314.
- Baştürk, Y. (2016). “İş Kazalarını Önlemeyi Amaçlayan Bir Teşvik”. E-Yaklaşım. Ocak. Sayı:277.
- (<http://www.iskteknik.com/guncel/turkiye-de-is-sagligi-ve-guvenligi-sorunlari-is-kazalari-nasil-onlenir>). Erişim tarihi: 08 Mart 2019.
- (<https://tr.euronews.com/2018/12/07/turkiye-de-is-kazalari-is-yetistirme-zorunlugu-iscileri-olduruyor>). Erişim tarihi: 08 Mart 2019.

⁸ (<http://www.iskteknik.com/guncel/turkiye-de-is-sagligi-ve-guvenligi-sorunlari-is-kazalari-nasil-onlenir>). Erişim Tarihi: 08 Mart 2019.

- Resmi Gazete. (23 Nisan 2015). 6645 İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. Sayı: 29335
- Resmi Gazete. (31 Aralık 2018). Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan ve Ondan Fazla Çalışanı Bulunan İşyerlerinde İşsizlik Sigortası Primi İşveren Payı Teşvikinden Yararlanılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ. Sayı: 30642.
- Resmi Gazete. (6 Aralık 2012). İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği. Sayı: 28509
- Tozan, C. (2015). "İş Kazalarının Önlenmesi Amacına Yönelik Olarak Uygulanacak Teşvikten Yasada Belirtilen Kapsamdaki İşyerleri Koşulların Varlığı Halinde Yararlanacak". E-Yaklaşım. Ağustos. Sayı:272.
- TÜRMOB (2019). "Ondan Fazla Çalışanı Olan ve Çok Tehlikeli Sınıfta Bulunan İşyerlerinde İşsizlik Sigortası Prim Teşviki". Mevzuat Sirküleri. (07.01.2019/24-5).
- Uğur, M. (2018). "İş Kazası Olmayan İşyerlerine Teşvik Başlıyor". E-Yaklaşım. Aralık. Sayı:312.